

Espanya 2020: shock de demanda, d'oferta o ambdós? Anatomia del -10,8 % del PIB

Diagnosticar amb el model AD-AS el shock COVID sobre l'economia espanyola, contrastar la resposta de política econòmica amb la del 2008 i argumentar quin tipus de shock es va viure.

DURADA

60 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 8

Macroeconomia II: model AD-AS i cicles econòmics

MATERIALS

- Fitxa resum amb dades macro d'Espanya 2019-2024 (PIB, IPC, atur, tipus BCE, deute públic)
- Gràfic AD-AS en blanc perquè cada grup dibuixe els desplaçaments
- Accés a internet per consultar sèries de l'INE (Comptabilitat Nacional Trimestral) i d'Eurostat
- Pissarra dividida en dues columnes: shock de demanda / shock d'oferta

ENCAIX CURRICULAR · Sabers C.1, C.2 · Comp. específiques CE4 · Comp. clau CCL, STEM, CPSAA, CC

Plantejament

En el primer semestre de 2020 l'economia espanyola va viure la caiguda més brusca de la seua història en temps de pau: **-10,8 % del PIB real en un sol any**, quasi tres vegades la contracció de 2009 (-3,8 %) i molt per damunt de la mitjana de l'Eurozona (-6,2 %). Però el shock no encaixa amb netedat en cap dels quatre casos canònics que ensenya el model AD-AS: va haver-hi confinament que va parar el consum i el turisme (caiguda de C, de G en part i, sobretot, de X), però també paralització de fàbriques, ruptura de cadenes de subministrament globals i restriccions de mobilitat que impedié produir fins i tot béns per als quals hi havia demanda.

Va ser 2020 un shock negatiu de demanda, un shock negatiu d'oferta o ambdós alhora? La resposta no és trivial, i l'elecció que facen els alumnes condiciona quina política econòmica hauria tocat: si va ser de demanda, expansió fiscal i monetària; si va ser d'oferta, política de rendes i reobertura selectiva; si va ser ambdós, una combinació calibrada de les dues. La resposta també explica per què l'eixida va ser tan distinta de la doble recessió 2008-2014.

Objectius didàctics

- Aplicar el model AD-AS a un episodi macroeconòmic real i recent, distingint desplaçaments d'AD i de SRAS sobre el pla P-Y.
- Argumentar amb dades —no amb intuïcions— quin tipus de shock representa el COVID i per què s'aparta del manual.
- Comparar la resposta de política econòmica del bienni 2020-2021 (fons NGEU, ERTOs, tipus BCE a zero) amb la resposta del bienni 2008-2012 (austeritat, rescat bancari, prima de risc) i identificar el canvi de doctrina.
- Distingir entre shock simètric (afecta totes les economies alhora) i shock idiosincràtic, i discutir per què el disseny europeu de resposta va ser distint del de 2008.

Passos

- 1. Lectura individual (10 min).** Cada alumne llig la fitxa amb les dades de 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 i 2024: PIB real, IPC interanual mitjà, taxa d'atur, tipus BCE, deute públic / PIB. Marca amb un color els anys de recessió i amb un altre els de recuperació.
- 2. Diagnòstic gràfic en grup (20 min).** En grups de 3-4, sobre el gràfic AD-AS en blanc dibuixen tres escenaris alternatius del shock 2020 i discuteixen quin encaixa millor amb les dades: (a) només desplaçament d'AD a l'esquerra, (b) només desplaçament de SRAS a l'esquerra, (c) ambdós desplaçaments simultanis. Per a cada escenari prediuen què hauria d'haver passat amb P i amb Y, i comparen amb les dades reals (IPC -0,3 % en 2020, PIB -10,8 %).
- 3. Defensa argumentada (15 min).** Cada grup presenta el seu diagnòstic davant de la classe amb una dada concreta per cada component del shock: caiguda de C (consum de llars -12,4 %), caiguda d'I (formació bruta de capital fix -9,7 %), caiguda de X (exportacions de serveis turístics -62 %), interrupció de cadenes globals (exemple del sector de l'automòbil). El professor introdueix la idea que la caiguda de l'IPC en 2020 és una pista clau: si haguera sigut shock dominant d'oferta, els preus haurien pujat (estanflació), no baixat.
- 4. Comparació 2008 vs 2020 (10 min).** A la pissarra dividida en dues columnes, els grups contrasten la resposta de política econòmica dels dos episodis: en 2008-2012 es va aplicar austeritat fiscal i pujades d'impostos, en 2020-2021 ERTOs massius, avals ICO, fons NGEU i manteniment de l'ocupació formal. Discutixen per què l'eixida va ser més ràpida en 2020-2023 (PIB pre-COVID recuperat en 2023Q2, nou anys abans que en el cicle anterior).
- 5. Tancament individual (5 min).** Cada alumne respon per escrit a una pregunta: *si hagueres de classificar el shock COVID en una sola paraula entre “demanda”, “oferta” o “ambdós”, què tries i per què? Cita almenys una dada del cas per justificar la teua elecció* (1 paràgraf).

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Maneig gràfic del model AD-AS	Dibuixa correctament els desplaçaments d'AD i SRAS i prediu P i Y	30 %
Argumentació amb dades	Cita sèries macro concretes (INE, Eurostat) per sostindre el diagnòstic	30 %
Comparació 2008 vs 2020	Identifica el canvi de doctrina europea i les seues conseqüències	20 %
Reflexió final escrita	Posició personal amb una dada del cas, no opinió genèrica	20 %

Variants i extensions

- **Variant curta (30 min):** treballar només el diagnòstic gràfic (passos 1 i 2) sense la comparació 2008 vs 2020.
- **Variant llarga (90 min):** afegir un tercer episodi —l'estanflació 2022 després de la invasió d'Ucraïna— i construir una línia temporal dels tres shocks consecutius (2008 financer, 2020 COVID, 2022 energètic), identificant quin és de demanda, quin és híbrid i quin és d'oferta.
- **Variant alternativa (exercici quantitatiu, 45 min):** substituir el cas pel càlcul de l'índex de Gini d'una economia amb 5 grups de renda. Cada grup rep una taula amb rendes anuals distintes (per exemple 8.000 €, 18.000 €, 28.000 €, 45.000 €, 95.000 €), calcula els percentatges acumulats de població i renda, dibuixa la corba de Lorenz sobre paper mil·limetrat i estima el Gini pel mètode del trapezi. Compara amb els valors de referència internacionals (Suècia 0,28, Espanya 0,33, Estats Units 0,41) i discuteix en quin tram del rànquing cauria eixa economia fictícia.
- **Connexió amb la Unitat 9 (política econòmica):** continuar el cas analitzant quin paper van jugar el BCE (tipus a 0 %, PEPP d'1,85 bilions d'euros) i la Comissió Europea (fons Next Generation,

suspensió del Pacte d'Estabilitat) i per què la resposta va ser contracíclica i solidària, al contrari que en 2010-2012.

- **Connexió amb Història Econòmica:** comparar el shock COVID amb la grip espanyola de 1918-1920, identificant paral·lelismes (tancament de l'economia, caiguda de la demanda agregada) i diferències (capacitat de resposta de política econòmica, pes de l'Estat).

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE